T. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Főügyészség
T. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőrkapitányság
T. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Szociális és Gyámhivatal

T. Dr. Szabó Tamás úr, Jászberény polgármestere
T. Dr. Forgács István úr, Jászberény jegyzője

Tisztelt Címzettek!

Alulírott Dr. Morvai Krisztina európai parlamenti képviselő azonnali hatósági beavatkozást igénylő gyermekvédelmi jelzéssel élek s egyidejűleg kiskorú veszélyeztetésének bűncselekménye miatt

f e l j e l e n t é s t

teszek ismeretlen tettesekkel szemben az alábbi tényállás alapján.

A cigány-magyar együttélés helyzetét feltáró országjárásom részeként 2011. december 5. napján Jászberényben jártam, ahol egyebek mellett látogatást tettem a település lakói és a hatóságok által jól ismert ún. "Munkás utcai háznál".

Az ott tapasztaltak nem csupán összeegyeztethetetlenek az Európai Unió emberi jogi normáival - vagy egyszerűen alapvető civilizációs normákkal -, hanem meggyőződésem

szerint azonnali hatósági intézkedést, gyermekvédelmi beavatkozást, ezen túlmenően a büntetőjog eszközeivel történő fellépést igényelnek. Hatósági intézkedésként egyfelől a "Munkás utcai házban" élő gyermekek súlyos veszélyeztetettségét elhárító azonnali gyermekvédelmi intézkedést javaslok és kérek, másfelől az alább részletezendő jogsértő állapotok felszámolását annak érdekében, hogy a környékbeli lakók normális, emberhez méltó életet élhessenek. (Ez utóbbi körbe tartozik például a helyi rendeletekre is figyelemmel a higiénés és a zajártalmak megszüntetése.)

Az ún. "Munkás utcai ház" (Jászberény, Munkás utca) három kisméretű lakásból áll, ezek összterülete becslésem szerint kb. 150 nm lehet. Az objektumba, a helyszínen kapott lakossági tájékoztatás szerint három család, de több, mint száz személy van bejelentve, akik közül kb. 70 személy ténylegesen ott is lakik életvitelszerűen, közülük kb. 20-30 gyermekkorú. A házban lakó gyermekek számát az ott lakók közül kérdésemre senki nem tudta pontosan megjelölni, csupán annyit tudtam meg, hogy az egyik család hét gyermekes. Az alábbi tényekből azt a következtetést vontam le, hogy a házban életvitelszerűen lakó gyermekek súlyosan veszélyeztetettek. Életüket, testi épségüket és testi, szellemi, érzelmi, erkölcsi fejlődésüket az alapvető kötelezettségeiket elmulasztó szülők, gondozók, valamint a mindezt passzívan tűrő hatóságok súlyosan veszélyeztetik. Meggyőződtem arról is, hogy a Munkás utcai lakás lakói a környéken élők normális életvitelét súlyosan akadályozzák, az illetékes hatóságok teljes passzivitása mellett, teljességgel ellentétben a jogállamiság alapelvével, amelynek része, hogy a hatóságok jogszabálysértés esetén kötelesek fellépni, s a jogsértő állapotot felszámolni. Látogatásom során az alábbiakat állapítottam meg:

1. A ház emberi lakás céljára teljességgel alkalmatlan. Rozoga, roskadozó, használható nyilászárókkal (ajtókkal, ablakokkal) gyakorlatilag nem rendelkezik. Az épületben folyóvíz nincs, csak az udvari csapból lehet vizet nyerni. Az udvarban, a ház környékén mindenütt nagymennyiségű szemét, hulladék található, noha a ház előtt szeméttároló konténer van elhelyezve, amelyben bőven lenne hely ezek összegyűjtésére. A szemét összeszedését és az alapvető higiénés elvárásoknak megfelelő tárolását azonban a gyermekek felügyeletéért, neveléséért, gondozásáért felelős felnőttek elmulasztják, ehelyett a nagymennyiségű, legkülönbözőbb eredetű szemetet lakókörnyezetükben dobálják szét. Nyilván ezzel is áll okozati összefüggésben, hogy a házban lakó egyik édesapa beszámolója szerint a patkányok előfordulása rendszeres - nyilvánvalóan veszélyeztetve a gyermekek testi épségét, egészségét. A ház környékén orrfacsaró bűzt tapasztaltam, ami bizonyára abból ered, hogy a házban nemcsak fürdőszoba, de WC sincs. Az udvarban elhelyezkedő árnyékszékekről megállapítható, hogy azokat nem tisztítják, ajtóval nem rendelkeznek. A szomszédok beszámolója szerint ezen árnyékszékeket a lakók nem is használják, ehelyett a dolgukat például az utcán, közterületen végzik. Mindez a fertőzések közvetlen veszélye miatt a gyermekek testi épségét, egészségét veszélyezteti, s emellett az emberi méltósággal össze nem egyeztethető gyakorlat az erkölcsi fejlődésükre is romboló hatású. A rossz szociális helyzet nem zárja ki, hogy a szülők, gondozók az alapvető higiénés feltételeket a gyermekek számára megteremtsék, például a szemetet ne eldobálják, hanem konténerbe gyűjtsék, az árnyékszék tisztításáról gondoskodjanak, azt ajtóval/függönnyel lássák el.

2. Ottjártamkor decemberi, téli hideg volt, jómagam télikabátban is fáztam. Ennek ellenére az otthon tartózkodó kisgyermekek közül többen nyári öltözetben voltak, egy kb. négyéves kisfiú ujjatlan polótrikóban tartózkodott huzamos ideig a ház körül, egy kb. 2-3 éves kislány pedig teljesen mezítelen alsótesttel futkározott az udvarban. (Alsóteste egyébként láthatóan gondozatlan, gyulladt, piros volt, a felnőttkorú hozzátartozók szerint "a pelenkától".) Az időjárásnak megfelelő öltöztetés elmulasztásával a gondozásra köteles felnőttek a gyermekek egészségét veszélyeztetik. Nem fogadható el esetleges olyan érvelés, hogy a családok nem rendelkeznek a gyermekeknek megfelelő ruházattal, mivel a - valószínűsíthetően természetbeli segítségként kapott - gyermekruhák nagy csomagban voltak kihajítva az egyik melléképület tetejére. A gondozásra köteles szülőknek felróható tehát a gyermekek időjárásnak megfelelő öltöztetésének elmulasztása.

3. Az ottlétem alatti kb. egy óra során több felnőtt személy is kijött a házból, akik a gyermekek jelenlétében igen trágár kifejezéseket használtak, rendkivül közönségesen viselkedtek,veszélyeztetve ezzel a gyermekek egészséges erkölcsi fejlődését. Nyilvánvaló, hogy a trágár kifejezések használata, s a nyers, durva közönségesség mindennapos, az nem az én látogatásomnak "szólt", annál is inkább, mert több lakóval normális, emberi hangon beszélgettünk.

4. A ház egyik felnőtt lakója beszélgetésünk során beszámolt arról, hogy TBC-s beteg, rendszeres tüdőgondozás alatt áll. Kérdésemre megerősítette, hogy ennek ellenére a házban lakó gyermekekkel életvitelszerűen együtt él. A súlyos fertőző betegségnek kitett gyermekek testi veszélyeztetése ezzel az egy ténnyel is megvalósul. Ezt egészíti ki az a tény, hogy a rosszul szellőző, ablaktalan, szűk belső terű lakásban - közvetlenül tapasztalhatóan - számosan dohányoznak, szintén veszélyeztetve a gyermekek egészségét, különös tekintettel a bent dohányzó személyek nagy számára.

5. A ház egyik felnőtt lakója, aki maga is több gyermek édesapja, beszámolt arról, hogy a házban lakó gyermekek közül négyet nemrégiben "begyógyszerezve", azaz kábítószer hatása alatt állva kórházba szállítottak.(Lakossági beszámoló szerint az őrjöngő kábítószeres gyermekek a kórházban ápolt többi gyermekben súlyos félelmet váltottak ki, s egyébként a kórház berendezését is megrongálták.) A gyermekvédelmi beavatkozás során szükségesnek látom annak tisztázását, hogy a gyógyszerekkel, kábítószerekkel visszaélés a házban lakó gyermekek vonatkozásában rendszeres-e, az említett esetnek volt-e, s milyen gyermekvédelmi jellegű következménye, s folyik-e ezzel kapcsolatban valamiféle gyógyító tevékenység, ennek elmulasztása a gyermekek testi fejlődésének veszélyeztetését valósítja meg.

6. Ottjártunkkor - s a szomszéd lakók szerint rendszeresen - üvöltő zene szól a házban, s ez értelemszerűen súlyosan zavarja a környékbeliek nyugalmát, akárcsak a szemét, a rendetlenség és az orrfacsaró bűz. A szülők, a kiskorú gyermekek nevelői azzal, hogy a közösségi élet, a társadalmi együttélés alapvető normáit durván és rendszeresen megsértik, a gyermekek előtt e deviáns magatartásformákat példaként mutatják be, s ezzel a gyermekek

egészséges erkölcsi fejlődését veszélyeztetik, előrevetítve, hogy a gyermekek az ilyen magatartást normának tekintve felnőttként majd ugyanígy ellehetetlenítik környezetük életét, s az alapvető társadalmi normákat ugyanúgy semmibe veszik majd, mint jelenlegi gondozóik.

A fent felsorolt tények nem vezethetőek vissza kizárólag a szegénységre, a szülők, gondozók rossz szociális helyzetére. Az egyik édesapa beszámolt például arról, hogy havonta 142 ezer forint járandóság felett rendelkezik (rokkantnyugdíj -39 évesen -, családi pótlék három gyermek után, segélyek.) A gyermekek ingyenes iskolai étkezésben és ingyenes tankönyvellátásban részesülnek. Kérdésemre az édesapa rámutatott, hogy pénzben nem szenved hiányt, a bankkártyára érkező összegből igénye szerint tud vásárolni a gyermekeknek. Kérdésemre közölte, hogy a házban azért van házimozirendszer (noha WC, ajtó, ablak nincs), mert az csupán 22-23 ezer forintba kerül, amit nem tekint jelentős összegnek. A házimozirendszeren kivül a folyamatosan üvöltő, a környék nyugalmát feldúló zenét is nagy hangfalakkal ellátott műszaki berendezések "biztosítják". A felnőtt személyek fennt már említett dohányzása szintén olyan kiadási tétel, amely kizárja, hogy a gyermekeket sújtó állapotokat kizárólag a pénztetlenségnek lehessen betudni.

Jelen beadványomat - amely egyidejűleg a Gyermekvédelmi törvény szerinti gyermekvédelmi jelzésnek, továbbá feljelentésnek, valamint a szomszédságban lakók sérelmére elkövetett jogsértések hatósági felszámolását célzó kérelemnek tekintendő - a következő jogszabályhelyekre alapozom.

Az 1997. évi XXXI. törvény (Gyermekvédelmi törvény/Gyvt) 6 §-a, illetve 12§-a a következőképpen határozza meg a gyermekek jogait és a szülők jogait illetve kötelezettségeit.

Gyermeki jogok

6. § (1) A gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez. (2) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez. (...)(4) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön. (5) A gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal -, az elhanyagolással és az információs

ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyítésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak.

Szülői jogok és kötelességek

***12. §** (1) A gyermek szülője jogosult és köteles arra, hogy gyermekét családban gondozza, nevelje és a gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételeket - különösen a lakhatást, étkezést, ruházattal való ellátást -, valamint az oktatásához és az egészségügyi ellátásához való hozzájutást biztosítsa.(2) A gyermek szülője jogosult arra, hogy a gyermeke nevelkedését segítő ellátásokról tájékoztatást, neveléséhez segítséget kapjon.(4) A gyermek szülője köteles a) gyermekével együttműködni, és emberi méltóságát a 6. § (5) bekezdése szerint tiszteletben tartani, (...) d) gyermeke jogainak érvényesítése érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni, e) a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és szervekkel, továbbá a hatóságokkal együttműködni.*

A Gyvt értelmező rendelkezése a "veszélyeztetettség" fogalmát a következőképpen határozza meg:

n) veszélyeztetettség: olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza,

Az idézett jogok, illetve kötelezettségek a jogegyenlőség és a jogállamiság elvei értelmében minden magyar állampolgárságú gyermekre, illetve szülőre vonatkoznak, etnikai hovatartozásra tekintet nélkül. Nem kivétel a cigány/roma etnikumhoz tartozó gyermek, illetve szülő sem. (Itt jegyzem meg, hogy a Munkás utcai ház lakói a roma/cigány etnikumhoz tartoznak). Semmiféle "kulturális különbség" nem indokolhatja azt, hogy a cigány etnikumú szülőtől az állam ne várja el gyermekei megfelelő ellátását, gondozását, illetve hogy a cigány gyermek elhanyagoltan, veszélyeztetve lenne kénytelen leélni gyermekkorát, hatósági beavatkozás, jogérvényesítés hiányában. Az ettől eltérő jogértelmezés súlyosan diszkriminatív, mert előfeltételezi, hogy a cigány szülők "eleve alkalmatlanok" a gyermekük megfelő nevelésére, gondozására, ezért őrájuk a jogszabályok nem vonatkoznak, az ő vonatkozásukban a hatóságok nem juttathatják érvényre az egyébként mindenkire kötelező jogszabályokat. Az lyen jogértelmezés egyébként súlyosan méltánytalan lenne azokra a cigány származású szülőkre is, akik gyermekeiket képesek és hajlandóak gondosan, tisztességesen, minden vonatkozásban megfelelően felnevelni. Téves az a (divatos, "liberális")

jogértelmezés is, amely a gyermek veszélyeztetése esetén is a szülők "magánélete" részének tekinti a gyermeknevelést, amelybe az állam nem jogosult bevatkozni. Az ilyen felfogás a gyermeket a szülő tulajdonának tekinti, akivel kénye-kedve szerint szabadon rendelkezhet. Helyes jogértelmezés - és a vonatkozó jogszabályok betűje szerint - az állam, a hatóság nemcsak jogosult, de köteles is beavatkozni a gyermek veszélyeztetése esetén, s az elhanyagolástól vagy más veszélyeztetéstől a gyermeket állami beavatkozással, adott esetben a szülővel szemben is meg kell óvni. Nem feledkezhetünk el arról sem, hogy az elhanyagolt, veszélyeztetett gyermekek egyébként óvódába, iskolába, közösségbe is járnak, ahol a többi gyermek egészséges fejlődését is veszélyeztethetik az általuk elszenvedett ártalmak "közvetítésével". Ezen túlmenően pedig a gyermek érdekeit sértő, fejlődését veszélyeztető környezet - mint a jelen esetben is - a társadalom, a lakókörnyezet más tagjaira is súlyosan sérelmes. A gyermekek védelmében, veszélyeztetésük megszűntetése érdekében fellépésre köteles szerveket. illetve személyeket, valamint a beavatkozás formáit a Gyermekvédelmi törvény a következők szerint határozza meg.

***16. §** (1) Az e törvényben meghatározott, a gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatásköröketa) a helyi önkormányzat képviselő-testülete,b) a települési önkormányzat jegyzője,c) a gyámhivatal gyakorolja.*

***17. §** (1) Az e törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében - a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében a) az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,b) a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ,c) a közoktatási intézmények, így különösen a nevelési-oktatási intézmény, a nevelési tanácsadó,d) a rendőrség,e) az ügyészség,f) a bíróság,*

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott intézmények és személyek kötelesek a) jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál,b) hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

(Jelen gyermekvédelmi jelzésemet ez utóbbi törvényhelyre alapítom.)

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

(4) Ha az (1) bekezdés a)-i) és k) pontjában meghatározott személy vagy az (1) bekezdés a)-i) és k) pontja szerinti szerv alkalmazottja a (2) vagy (3) bekezdésben foglalt jelzési vagy együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget, a gyámhivatal - jelzésre vagy hivatalból - értesíti a fegyelmi jogkör gyakorlóját és javaslatot tesz az érintett személlyel szembeni fegyelmi felelősségre vonás megindítására. A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén a gyámhivatal büntetőeljárást kezdeményez.

(5) A gyámhivatal a (4) bekezdésben foglaltakkal egyidejűleg egyeztető megbeszélést tart és a gyermekjóléti szolgálatnál kezdeményezi a külön jogszabály szerinti esetmegbeszélés megtartását.

***130/A. §** A gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén a) a hatóság és az ügyfél bármilyen módon tarthat kapcsolatot, b) ha környezettanulmányra van szükség, azt haladéktalanul el kell készíteni, c) a helyszíni szemle a lezárt terület, épület, helyiség felnyitásával, az ott tartózkodó személyek akarata ellenére is megtartható.*

Az utóbbi rendelkezésre figyelemmel kérem, hogy a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező gyermekvédelmi szervek Jászberény, Munkás utcai házában haladéktalanul szíveskedjenek környezettanulmányt készíteni, s annak alapján a szükséges gyermekvédelmi intézkedéseket haladéktalanul szíveskedjenek megtenni.

Álláspontom szerint a jelzett gyermekek sérelmére elkövetett veszélyeztetés olyan mértékű, hogy az megvalósítja a kiskoró veszélyeztetésének bűncselekményét, amelyről a Büntető Törvénykönyv a következőképpen rendelkezik:

Kiskorú veszélyeztetése

195. § *(1) A kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy, aki e feladatából folyó kötelességét súlyosan megszegi, és ezzel a kiskorú testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését veszélyezteti, bűntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

Az állandó bírói gyakorlat értelmében a kiskorú veszélyeztetésének elkövetője lehet a szülőn, gondozón kivül az a hatósági személy, illetve a gyermekvédelmi jelzőrendszer azon tagja, aki elmulasztja a kiskorú veszélyeztetésének elhárítása érdekében szükséges intézkedések megtételét. A jelen esetben az illetékes hatóságok, szakemberek és szervek hosszú évek óta passzívan szemlélik az érintett gyermekek súlyos elhanyagolását, de legalábbis elmulasztották megtenni azokat a törvényvben előírt intézkedéseket, amelyek hatékony beavatkozást jelentettek volna a veszélyeztető helyzetbe. Nyilvánvaló, hogy a gyermekek védelembe vétele mellett a szülőket kötelezni kellett volna a lakókörnyezet rendben és tisztán tartására, WC működtetésére, illetve legalábbis az árnyékszék működőképessé tételére, a beteg hozzátartozóknak a gyermekektől történő elkülönítésére, s a gyermekek előtt a társadalmi normákat durván sértő magatartás (káromkodás, durva beszéd, zeneüvöltetés és üvöltözés, nyilvánosság előtti, közterületen történő székletürítés stb) abbahagyására, s amennyiben ezek eredménnyel nem jártak a gyermekeket a családból,. a súlyosan veszélyeztető környezetből már ki kellett volna emelni. Mindezek elmulasztásának okát a gyermekvédelmi eljárásban, illetve a büntetőeljárásban lehet feltárni, s hasonlóképpen a nyomozás részeként kerülhet sor azon hatóságok, szakemberek beazonosítására, akiknek súlyosan kötelességszegő magatartása (a szülők súlyos mulasztásainak eltűrése által) elvezetett a jelenlegi állapotokhoz, a gyermekek súlyos testi, értelmi, erkölcsi veszélyeztetettségéhez.

Minderre figyelemmel ismételten kérem a T. Rendőrkapitányságot és a T. Ügyészséget, hogy a büntetőeljárást megindítani szíveskedjenek.

Az áldatlan állapotoktól szenvedő környékbeli lakók kérését is tolmácsolva kérem továbbá, hogy a Munkás utcai jogsértő állapotok felszámolása érdekében minden további szüséges intézkedést - a vonatkozó jogszabályokat és helyi rendeleteket figyelembe véve és érvényre juttatva, alkalmazva - megtenni szíveskedjenek.

Bizonyítékként csatolom a helyszínen készült, s a fenti tényeket objektíven bemutató filmfelvételt. Figyelemmel arra, hogy a haladéktalan és határozott állami, hatósági intézedésekhez mind az érintett gyermekeknek, mind a helyi közösségnek és - a jelenség országos elterjedtsége miatt - az egész társadalomnak kiemelt érdeke fűződik, beadbányomról

a sajtót tájékoztatom, bízva abban, hogy a nyilvánosság ereje előrelendíti a hosszú éveken át elmulasztott intézkedések megtételét.

Kérem, hogy a jelen beadványom nyomán foganatosított lépésekről, intézkedésekről folyamatosan tájékoztatni szíveskedjenek.

Budapest, 2011. december 8.

Tisztelettel

Dr. Morvai Krisztina EP képviselő

email: **krisztina.morvai@europarl.europa.eu**

levélcím: Képviselői Irodaház, Budapest, Széchenyi rakpart 19. 1054